

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการจัดการสินค้าคงคลังกับความสามารถในการทำกำไร
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

**The Relationship between Inventory Management Techniques and Profitability
of Company listed in the Stock Exchange of Thailand.**

อมรกานต์ ชกมณี (Amornrakarn Yokmanee)* ดร.ปวีณา กองจันทร์ (Dr.Paweena Kongchan)**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการจัดการสินค้าคงคลังกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ บริษัทจดทะเบียนนิติบุคคลในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีสินค้าคงคลัง ตัวแปรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ วิธีการจัดการสินค้าคงคลัง ความสามารถในการทำกำไรวัดโดยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และตัวแปรควบคุมคือ ขนาดของบริษัท และประเภทอุตสาหกรรม เก็บรวบรวมข้อมูลได้จำนวน 101 บริษัท ผลการศึกษาพบว่า วิธีการจัดการสินค้าคงคลังกลุ่มวิธีการวางแผนการสั่งซื้อมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในทิศทางบวก แสดงว่า หากบริษัทมีการวางแผนการสั่งซื้อสินค้าที่ดีจะส่งผลให้ความสามารถในการทำกำไรของบริษัทดีขึ้น

ABSTRACT

This study aims to study the relationship between inventory management techniques and profitability of company listed in the Stock Exchange of Thailand. Population and sample is The Company listed in the Stock Exchange of Thailand with inventory. The variables used to study are inventory management techniques. Profitability measure by Return on assets (ROA) and Return on equity (ROE) and control variables is Company size and Industry Type. Collecting data for 101 companies, the results showed that Inventory management techniques The order planning group has a significant relationship with the profitability of listed companies in the Stock Exchange of Thailand in positive direction. Resulting in an increase in the Company's Profitability.

คำสำคัญ: การจัดการสินค้าคงคลัง ความสามารถในการทำกำไร บริษัทจดทะเบียนและตลาดหลักทรัพย์

Keywords: Inventory Management, Profitability, Company listed and Stock Exchange

* นักศึกษา หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** อาจารย์ สาขาบัญชี คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

สินค้าคงคลังเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนที่มีความสำคัญต่อธุรกิจ เนื่องจากเป็นสินทรัพย์หลักที่ก่อให้เกิดรายได้ สินค้ามีมากมายหลายประเภท เช่น สินค้าที่เป็นวัตถุดิบ ระหว่างรอการผลิต และสินค้าสำเร็จรูป ในช่วงปี 2551 - 2555 พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ธุรกิจการเงินมีสินค้าคงคลังคิดเป็นร้อยละ 12.52 ของสินทรัพย์รวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายอุตสาหกรรม บริษัทในกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีสินค้าคงคลังมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 31.20 ของสินทรัพย์รวม รองลงมาคือ บริษัทในกลุ่มเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมอาหาร มีสินค้าคงคลังคิดเป็นร้อยละ 29.42 ของสินทรัพย์รวม ส่วนที่น้อยที่สุดคือ กลุ่มบริการมีสินค้าคงคลังเพียงร้อยละ 4.87 ของสินทรัพย์รวม ถือได้สินค้าคงคลังเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนที่มีความสำคัญต่อบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ชญญ์ธรรม, 2558)

ซึ่งธุรกิจจะต้องบริหารจัดการในการจัดซื้อสินค้าให้เพียงพอต่อการผลิตและการขาย หากธุรกิจซื้อสินค้ามากกว่าความต้องการซื้อ จะทำให้มีสินค้าคงคลังจำนวนมาก ธุรกิจจะมีค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา และเกิดภาวะเสี่ยงที่สินค้าจะสูญหาย ชำรุด และล้าสมัย แต่หากถ้าซื้อสินค้าน้อยกว่าความต้องการซื้อ ธุรกิจจะต้องสั่งซื้อสินค้าหลายครั้ง และเสียค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อมากขึ้นตามไปด้วย รวมถึงทำให้สูญเสียโอกาสในการขาย อาจส่งผลกระทบต่อกำไรของบริษัทได้ (อมรศิริ, 2550) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานสูงสุด สินค้าคงคลังควรถูกสำรองในคลังสินค้าในปริมาณที่เหมาะสมจะทำให้ธุรกิจมีค่าใช้จ่ายในการควบคุมสินค้าคงคลังที่ต่ำที่สุด

ดังนั้น การควบคุมสินค้าคงคลังจึงถือเป็นกิจกรรมสำคัญที่ผู้บริหารควรให้ความสนใจอย่างมาก เพื่อให้กิจกรรมการผลิตหรือการขายดำเนินไปได้อย่างราบรื่น การมีสินค้าคงคลังที่มากเกินไปมักเป็นสิ่งที่มองได้ยาก แต่การมีสินค้าคงคลังที่น้อยเกินไปจนทำให้สินค้าขาดสต็อก การผลิตและการให้บริการเริ่มขัดข้องเป็นสิ่งที่มองง่าย ขาดโอกาสที่จะสร้างรายได้ให้แก่บริษัท ประโยชน์ด้านอื่น ๆ เช่น สูญเสียลูกค้า เปิดช่องทางให้คู่แข่งขึ้น และส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของบริษัทได้ จึงต้องมีการวางแผนการจัดการสินค้าคงคลังให้เหมาะสมต่อปริมาณความต้องการและเวลาที่ลูกค้าต้องการสินค้าหรือบริการนั้น ๆ

ในการจัดการสินค้าคงคลังมีหลากหลายวิธีตลอดกระบวนการจัดการสินค้าคงคลังเริ่มตั้งแต่การสั่งซื้อสินค้า การรับสินค้าจนกระทั่งการจัดเก็บและดูแลรักษาสินค้าในคลังสินค้า (อมรศิริ, 2550) อาทิเช่น วิธีปริมาณการสั่งซื้อสินค้าที่ประหยัดที่สุด (Economic Order Quantity : EOQ) ใช้ในการคำนวณหาปริมาณการสั่งซื้อสินค้าที่ทำให้กิจการเกิดต้นทุนในการสั่งซื้อและเก็บรักษาต่ำที่สุด วิธีการวิเคราะห์จัดกลุ่มด้วยระบบ ABC Analysis ใช้ในการจำแนกสินค้าคงคลังเป็นแต่ละประเภท เพื่อลดภาระในการดูแล ตรวจสอบ และควบคุมสินค้าคงคลังที่มีอยู่มากมาย ช่วยให้กิจการลดค่าใช้จ่ายและประหยัดเวลา และวิธีการจัดการสินค้าคงคลังแบบทันเวลา (Just in Time : JIT) ใช้ในการจัดการให้มีปริมาณสินค้าคงคลังน้อยที่สุดทำให้กิจการลดค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษา

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การจัดการสินค้าคงคลังมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ การศึกษาของ Folinias & Shen (2014), ทิพย์ยุภา (2559) และบุปผา (2559) ใช้อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงคลังและระยะเวลาในการเก็บสินค้าคงคลังเป็นตัวชี้วัดการบริหารสินค้าคงคลัง การศึกษาของ Sekeroglu et al. (2014) และ Shin et al. (2015) ใช้อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงคลังเป็นตัวชี้วัดการบริหารสินค้าคงคลัง และการศึกษาของ Koumanakos (2008) และ Panigrahi (2013) ใช้ระยะเวลาในการเก็บรักษาสินค้าคงคลังเป็นตัวชี้วัดการบริหารสินค้าคงคลัง และใช้อัตราส่วนทางการเงินมาวัดความสามารถในการทำกำไร จากการศึกษาข้างต้นทำให้เกิดคำถามวิจัยต่อเนื่องว่า แล้วธุรกิจใช้วิธีการจัดการสินค้าคงคลังวิธีใดในการบริหารสินค้าคงคลังเพื่อเพิ่มความสามารถในการทำกำไร ซึ่งธนิต (2550) ชี้ให้เห็นว่า วิธีการจัดการสินค้าคงคลังส่งผลให้ค่าใช้จ่ายใน

การตั้งชื่อ ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บสินค้า ปริมาณสินค้าคงคลัง และต้นทุนสินค้าลดลง ซึ่งแต่ละธุรกิจจะผสมผสานหลายวิธีการจัดการสินค้าคงคลังตามลักษณะของธุรกิจและทักษะของผู้ใช้ ไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการลดลงของสินค้าคงคลัง แต่ยังคงไว้ซึ่งประสิทธิภาพต่อการผลิตและการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า

ดังนั้น การศึกษานี้จึงเน้นที่จะระบุวิธีการจัดการสินค้าคงคลังที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารให้สามารถนำไปช่วยในการตัดสินใจและช่วยเลือกใช้วิธีการจัดการสินค้าคงคลังต่าง ๆ ตอบสนองความต้องการของลูกค้า รวมถึงลดต้นทุนในด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับบริษัทเพื่อให้บริษัทมีความสามารถในการทำกำไรที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการจัดการสินค้าคงคลังกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้ ใช้แบบสอบถามและข้อมูลในงบการเงินประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการจัดการสินค้าคงคลังกับความสามารถในการทำกำไร เพื่อเป็นแนวทางช่วยในการตัดสินใจและเลือกใช้วิธีการจัดการสินค้าคงคลังต่าง ๆ

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บริษัทจดทะเบียนนิติบุคคลในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีจำนวนทั้งหมด 757 บริษัท (ตามประกาศของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยสำหรับการอ้างอิง ณ วันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2561)

กลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทจดทะเบียนนิติบุคคลในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีสินค้าคงคลัง ยกเว้นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมไม่มีรายการสินค้าคงคลัง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวน (บริษัท)
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	49
เทคโนโลยี	40
สินค้าอุตสาหกรรม	93
สินค้าอุปโภคบริโภค	42
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	98
รวม	322

ตัวแปรและสมมติฐาน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ คือ วิธีการจัดการสินค้าคงคลัง (Inventory Management Techniques) เพื่อนำมาวิเคราะห์กับตัวแปรตาม คือ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets : ROA) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ทั้งนี้มีตัวแปรควบคุม คือ ขนาดของบริษัท วัดค่าจากมูลค่าของสินทรัพย์รวมของบริษัท เนื่องจากแต่ละบริษัทมีขนาดไม่เท่ากัน ขนาดของบริษัทจึงส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรต่างกัน ดังนั้น บริษัทขนาดใหญ่มีการลงทุนในสินทรัพย์รวมมากกว่าแสดงถึงศักยภาพในการบริหารสินทรัพย์รวมอย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้มีความสามารถในการทำกำไรสูงขึ้นตามไปด้วย และประเภทอุตสาหกรรม เนื่องจากแต่ละบริษัทมีสินค้านำเข้าที่ต่างกัน ประเภทอุตสาหกรรมจึงส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำกำไรต่างกัน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

1. ดำเนินการขอหนังสือส่งจากคณะกรรมการธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กับกลุ่มตัวอย่าง
3. เมื่อครบกำหนดเวลา 10 วัน ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ให้กับกลุ่มตัวอย่าง
4. เมื่อครบกำหนดเวลา 15 วันหลังจากส่งแบบสอบถาม ผู้ศึกษาจึงดำเนินการโทรศัพท์ติดตามและขอความอนุเคราะห์สำหรับบริษัทที่ยังไม่ตอบแบบสอบถามกลับมา
5. ผู้ศึกษาดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามใน Google Drive นำแบบสอบถามที่มีความครบถ้วนและสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

1. ศึกษาข้อมูลเอกสาร ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมวิธีการจัดการสินค้าคงคลัง
2. เก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงินรายปี (พ.ศ. 2560) ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจากฐานข้อมูล Thomson Reuters DataStream จากศูนย์การเรียนรู้การลงทุนมหาวิทยาลัยขอนแก่น (Set Investor Center) เมื่อเดือนสิงหาคม 2561

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย (SPSS) มีรายละเอียดดังนี้

1. นำแบบสอบถามมากำหนดรหัสชุดแบบสอบถาม เพื่อให้ง่ายต่อการกรอกข้อมูลผลการตอบแบบสอบถามในโปรแกรมสำเร็จรูป
2. ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูล เพื่อเตรียมนำเข้าดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

3. ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 2 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และการคำนวณค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

4. ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินจากฐานข้อมูล Thomson Reuter DataStream โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

5. ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบไบซีเรียล (Biserial Correlation) เป็นการหาค่าความสัมพันธ์ของ 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรอิสระ (X) และตัวแปรตาม (Y) ว่ามีความสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใดและมีทิศทางความสัมพันธ์อย่างไร

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาในส่วนนี้ประกอบด้วย ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

สรุปรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างได้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ แสดงดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้

จากตารางที่ 2 พบว่า เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามได้จำนวน 101 บริษัท (ร้อยละ 31.37) ส่วนใหญ่อยู่ในประเภทสินค้าอุตสาหกรรมมากที่สุดจำนวน 35 บริษัท (ร้อยละ 10.87) รองลงมาประเภทอสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้างจำนวน 23 บริษัท (ร้อยละ 7.14) ประเภทเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารจำนวน 16 บริษัท (ร้อยละ 4.97) ประเภทเทคโนโลยีจำนวน 16 บริษัท (ร้อยละ 4.97) และประเภทสินค้าอุปโภคบริโภคจำนวน 11 บริษัท (ร้อยละ 3.42) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวน (บริษัท)	เก็บรวบรวมได้	ร้อยละ
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	49	16	4.97
เทคโนโลยี	40	16	4.97
สินค้าอุตสาหกรรม	93	35	10.87
สินค้าอุปโภคบริโภค	42	11	3.42
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	98	23	7.14
รวม	322	101	31.37

จากตารางที่ 3 พบว่า มีการใช้การวิเคราะห์จัดกลุ่มด้วยระบบ ABC (ABC Analysis) มากที่สุดจำนวน 23 บริษัท (ร้อยละ 22.80) รองลงมาใช้การวิเคราะห์จัดกลุ่มด้วยระบบ FSN (FSN Analysis) จำนวน 13 บริษัท (ร้อยละ 12.90) ใช้การวิเคราะห์จัดกลุ่มด้วยระบบ VED (VED Analysis) จำนวน 11 บริษัท (ร้อยละ 10.90) ใช้การวิเคราะห์จัดกลุ่มด้วยระบบ SOS (SOS Analysis) จำนวน 10 บริษัท (ร้อยละ 9.90) ใช้การวิเคราะห์จัดกลุ่มด้วยระบบ HML (HML

Analysis) จำนวน 5 บริษัท (ร้อยละ 5) ใช้การวิเคราะห์กลุ่มด้วยระบบ SDE (SDE Analysis) จำนวน 4 บริษัท (ร้อยละ 4) และใช้การวิเคราะห์จัดกลุ่มด้วยระบบ XYZ (XYZ Analysis) จำนวน 2 บริษัท (ร้อยละ 2)

ตารางที่ 3 ใช้วิธีการจัดการสินค้าคงคลังกลุ่มวิธีการวิเคราะห์จัดกลุ่มสินค้า

วิธีการจัดการ สินค้าคงคลัง	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	เทคโนโลยี	สินค้า อุตสาหกรรม	สินค้าอุปโภค บริโภค	อสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง	รวม
ABC (ABC Analysis)	8 (7.90%)	2 (2.00%)	4 (4.00%)	0	9 (8.90%)	23 (22.80%)
FSN (FSN Analysis)	1 (1.00%)	2 (2.00%)	7 (6.90%)	0	3 (3.00%)	13 (12.90%)
HML (High, Medium and Low Analysis)	0	2 (2.00%)	1 (1.00%)	1 (1.00%)	1 (1.00%)	5 (5.0%)
SDE (SDE Analysis)	0	0	1 (1.00%)	0	3 (3.00%)	4 (4.0%)
SOS (SOS Analysis)	6 (5.90%)	0	1 (1.00%)	0	3 (3.00%)	10 (9.9%)
VED (VED Analysis)	2 (2.00%)	1 (1.00%)	7 (6.90%)	1 (1.00%)	0	11 (10.90%)
XYZ (XYZ Analysis)	0	1 (1.00%)	0	0	1 (1.00%)	2 (2.0%)

จากตารางที่ 4 พบว่า มีการใช้การกำหนดสินค้าคงคลังขั้นต่ำ (Safety Stock Inventory) มากที่สุด จำนวน 72 บริษัท (ร้อยละ 71.30) รองลงมาใช้การกำจัดสินค้าที่ไม่เคลื่อนไหว (Dead Stock) จำนวน 56 บริษัท (ร้อยละ 55.40) ใช้จุดสั่งซื้อใหม่ (Reorder Point) จำนวน 36 บริษัท (ร้อยละ 35.60) ใช้ปริมาณการสั่งซื้อที่ประหยัดที่สุด (Economic Order Quantity : EOQ) จำนวน 29 บริษัท (ร้อยละ 28.70) ใช้การจัดการสินค้าทันเวลา (Just in Time : JIT) จำนวน 25 บริษัท (ร้อยละ 24.80) ใช้ปริมาณการสั่งซื้อขั้นต่ำ (Minimum Order Quantity) จำนวน 21 บริษัท (ร้อยละ 20.80) ใช้ระบบการสั่งซื้อแบบ Max-Min จำนวน 20 บริษัท (ร้อยละ 19.80) ใช้ระบบการวางแผน

ความต้องการวัตถุดิบ (Material Requirement Planning : MRP) จำนวน 14 บริษัท (ร้อยละ 13.90) และใช้ระบบ 2 คลังสินค้า (Two - bin System) จำนวน 8 บริษัท (ร้อยละ 7.90)

ตารางที่ 4 ใช้วิธีการจัดการสินค้าคงคลังกลุ่มวิธีการวางแผนการสั่งซื้อ

วิธีการจัดการ สินค้าคงคลัง	เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร	เทคโนโลยี	สินค้า อุตสาหกรรม	สินค้าอุปโภค บริโภค	อสังหาริมทรัพย์ และก่อสร้าง	รวม
Two - bin System	1 (1.00%)	5 (5.00%)	2 (1.90%)	0	0	8 (7.90%)
Dead Stock	9 (8.9%)	12 (11.90%)	23 (22.80%)	7 (6.90%)	5 (5.0%)	56 (55.40%)
EOQ	6 (5.90%)	6 (5.90%)	8 (7.90%)	1 (1.0%)	8 (7.90%)	29 (28.70%)
MOQ	2 (1.90%)	3 (3.0%)	14 (13.90%)	1 (1.0%)	1 (1.0%)	21 (20.80%)
Max-Min	2 (2.0%)	1 (1.0%)	11 (10.90%)	0	6 (5.90%)	20 (19.80%)
Safety Stock Inventory	11 (10.90%)	12 (11.90%)	30 (29.70%)	9 (8.90%)	10 (9.90%)	72 (71.30%)
Reorder Point	6 (5.90%)	6 (5.90%)	12 (11.90%)	2 (2.00%)	10 (9.90%)	36 (35.60%)
MRP	2 (2.00%)	3 (3.00%)	7 (6.90%)	0	2 (2.00%)	14 (13.90%)
JIT	7 (6.94%)	2 (2.00%)	8 (7.92%)	2 (2.00%)	6 (5.94%)	25 (24.80%)

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 101 บริษัท มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) ค่าต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ -0.85 ค่าสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 1.44 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.67 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ค่าต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ -0.29 ค่าสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 1.81 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 0.83 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 ขนาดของบริษัท ค่าต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 5.70 ค่าสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 8.77 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 6.79 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67

ตารางที่ 5 รายละเอียดข้อมูลทั่วไป

ตัวแปร	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ROA	-0.85	1.44	0.67	0.48
ROE	-0.29	1.81	0.83	0.52
ขนาดของบริษัท	5.70	8.77	6.79	0.67

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

จากตารางที่ 6 ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบไบซีเรียล (Biserial Correlation) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์พบว่า ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 กลุ่มวิธีการวางแผนการสั่งซื้อมีความสัมพันธ์อย่างนัยสำคัญในทิศทางเดียวกันกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.225 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.228 และมีความสัมพันธ์อย่างนัยสำคัญในทิศทางตรงกันข้ามกับประเภทอุตสาหกรรม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -0.219

ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กลุ่มวิธีการวิเคราะห์จัดกลุ่มสินค้ามีความสัมพันธ์อย่างนัยสำคัญในทิศทางเดียวกันกับกลุ่มวิธีการวางแผนการสั่งซื้อ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.423 และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) มีความสัมพันธ์อย่างนัยสำคัญในทิศทางเดียวกันกับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.930

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบไบซีเรียล (Biserial Correlation)

ตัวแปร	การวิเคราะห์จัด กลุ่มสินค้า	การวางแผนการ สั่งซื้อ	ขนาดของ บริษัท	ประเภท อุตสาหกรรม	ROA	ROE
การวิเคราะห์จัด กลุ่มสินค้า	1 ----					
การวางแผนการ สั่งซื้อ	0.423** (0.022)	1 ----				
ขนาดของบริษัท	-0.160 (0.110)	-0.138 (0.169)	1 ----			
ประเภท อุตสาหกรรม	-0.050 (0.619)	-0.219* (0.028)	-0.075 (0.458)	1 ----		
ROA	0.041 (0.683)	0.225* (0.024)	0.073 (0.469)	-0.151 (0.133)	1 ----	
ROE	0.075 (0.458)	0.228* (0.022)	0.151 (0.132)	-0.156 (0.118)	0.930** (0.683)	1 ----

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่า p-value

*, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษาและอภิปราย

ผลการศึกษา พบว่า วิธีการจัดการสินค้าคงคลังที่กลุ่มตัวอย่างนำมาใช้มากที่สุด โดยจำแนกเป็น 2 กลุ่มดังนี้ (1) กลุ่มวิธีการวิเคราะห์จัดกลุ่มสินค้า 3 วิธีแรกที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ ได้แก่ การวิเคราะห์จัดกลุ่มด้วยระบบ ABC (ABC Analysis) มากที่สุดจำนวน 23 บริษัทคิดเป็นร้อยละ 22.80 รองลงมาการวิเคราะห์จัดกลุ่มด้วยระบบ FSN (FSN Classification) จำนวน 13 บริษัทคิดเป็นร้อยละ 12.90 และการวิเคราะห์จัดกลุ่มด้วยระบบ VED (VED Analysis) จำนวน 11 บริษัทคิดเป็นร้อยละ 10.90 (2) กลุ่มวิธีการวางแผนการสั่งซื้อ 3 วิธีแรกที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ ได้แก่ การกำหนดสินค้าคงคลังขั้นต่ำ (Safety Stock Inventory) มากที่สุดจำนวน 72 บริษัทคิดเป็นร้อยละ 71.30 รองลงมา การกำจัดสินค้าที่ไม่เคลื่อนไหว (Dead Stock) จำนวน 56 บริษัทคิดเป็นร้อยละ 55.40 และจุดสั่งซื้อใหม่ (Reorder Point) จำนวน 36 บริษัทคิดเป็นร้อยละ 35.60 จากผลการศึกษา วิธีการข้างต้น เป็นวิธีการที่ถูกสอนในสถาบันการศึกษาของไทย และเป็นวิธีที่นิยมนำมาใช้ในการจัดการสินค้าคงคลัง เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่าย ไม่ซับซ้อน ไม่ใช้เวลามากในการประยุกต์ใช้ (ธนิต โสรัตน์, 2550)

นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการจัดการสินค้าคงคลังกับความสามารถในการทำกำไร พบว่า กลุ่มวิธีการวิเคราะห์จัดกลุ่มสินค้าไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.041 และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.075) แต่กลุ่มวิธีการวางแผนการสั่งซื้อ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในทิศทางบวก แสดงว่า หากบริษัทมีการวางแผนการสั่งซื้อที่ดีจะส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของบริษัทเพิ่มขึ้น (อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.225 และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.228) เนื่องจากกลุ่มวิธีการวางแผนการสั่งซื้อ สินค้าเน้นการลดต้นทุนในการสั่งซื้อสินค้า ซึ่งจะส่งผลให้ธุรกิจมีกำไรมากขึ้น แต่วิธีการจัดกลุ่มสินค้าเป็นเพียงวิธีการเลือกกลุ่มสินค้าที่มีการเคลื่อนไหวน้อยให้ผู้ปฏิบัติสามารถสั่งซื้อสินค้าได้ตรงความต้องการของลูกค้า จึงไม่ผลโดยตรงต่อกำไร

ข้อจำกัดของการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มอุตสาหกรรม ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามไม่ได้ลงรายละเอียดในการใช้วิธีการจัดการสินค้าคงคลัง (ใช้แบบเต็มรูปแบบหรือระยะเวลาที่ใช้วิธีการจัดการสินค้าคงคลัง) ซึ่งการเลือกใช้วิธีการจัดการสินค้าคงคลังอาจจะขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ของบริษัท ผลการศึกษานี้จึงขึ้นอยู่กับวิธีการจัดการสินค้าคงคลังของแต่ละบริษัท

กิตติกรรมประกาศ

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ ดร.ปวีณา กองจันทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ สุทฤษฎ์ และดร.วิษุฒดา เวชกุล คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ได้ให้คำแนะนำในทุกขั้นตอนในการศึกษารายวิชาการศึกษาอิสระ ตลอดจนผู้ตอบแบบสอบถาม (บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กฤตพา แสนชัยธร. (2558). การจัดการ โลจิสติกส์และโซ่อุปทาน. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิพย์ยูภา อุดมใหม่. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการสินค้าคงคลังกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภคในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การศึกษาอิสระบัญชีมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนิต โสรัตน์. (2550). Managing Inventory การจัดการสินค้าคงคลัง. ค้นเมื่อ 16 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.tanitsorat.com/view.php?id=153>
- ชญญ์ธรรม์ วศวรรณวัฒน์. (2558). นโยบายการบัญชีในการวัดมูลค่าสินค้าคงเหลือตามเกณฑ์ราคาทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- บุปผา คำนวน. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการสินค้าคงคลังกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. การศึกษาอิสระบัญชีมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อมรศิริ คิสสร. (2550). การบริหารสินค้าคงคลัง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- Folinas, D., & Shen, C.-Y. (2014). Exploring Links Among Inventory and Financial Performance in the Agricultural Machinery. *International Journal of Food and Agricultural Economics*, 2(4), 1–12. จาก <http://www.foodandagriculturejournal.com/vol2.no4.pp1.pdf>
- Koumanakos, D. P. (2008). The effect of inventory management on firm performance. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 57(5), 355–369. จาก <https://doi.org/10.1108/17410400810881827>
- Panigrahi, A. K. (2013). Relationship between Inventory Management and Profitability : an Empirical Analysis of Indian Cement Companies. *Asia Pacific Journal of Marketing & Management Review*, 2(7), 107–120.
- Sekeroglu, G., Altan, M. (2014). The Importance and Purpose of Inventory Management. *World Academy of Science, Engineering and Technology International Journal of Social Business and Industrial Engineering*, 8(6), 1698–1703. จาก <https://pdfs.semanticscholar.org/456d/0bcba666b7359c687f493da2ea6c56400d85.pdf>
- Shin, S., Ennis, K. L., & Spurlin, W. P. (2015). Effect of Inventory Management Efficiency on Profitability : Current Evidence From the U.S. Manufacturing Industry. *Journal of Economics & Economic Education Research*, 16(1), 98–106. <https://doi.org/108747932>